

BLOGI

Tarina makkaranteosta ja lainamarginaaleista

26.1.2015 • BLOGI • JUKKA VAUHKONEN

Suomalaisten pankkien myöntämien uusien asunto- ja yrityslainojen keskimääräiset laskennalliset lainamarginaalit ovat kasvaneet selvästi alimmilta tasoiltaan (kuvio). Haastattelututkimusten mukaan yritysten rahoituksen saatavuus on muutenkin viime aikoina vaikeutunut sekä Suomessa että muissa Euroopan maissa.

Rahalaitosten uusien kotitalous- ja yrityslainojen laskennalliset korkomarginaalit

Lähde: Suomen Pankki.

Yleisin epäilty lainamarginaalien kasvun syyksi näyttää olevan globaalin finanssikriisin jälkeen aloitettu pankkien vakavaraisuus- ja muun sääntelyn kiristäminen ja sen pankeille aiheuttamat kustannukset. Rahoitustoimialan edustajat ovat tehokkaasti onnistuneet välittämään mielikuvaa pankkien päälle hallitsemattomasti vyöryvästä sääntelytulvasta ja sen haitallisista seurauksista.

Mitä kautta pankkien vakavaraisuussääntelyn kiristyminen vaikuttaa asiakasluottojen keskimääräisiin lainamarginaaleihin, ja kuinka suuri vaikutus sääntelyn kiristymisellä on marginaalien kasvuun? Tässä kirjoituksessa lähestytään kysymystä kuvitteellisen esimerkin avulla.

Koska monet ihmiset pitävät pankkisääntelyä monimutkaisena ja ikävyyttävänä labyrinttinä, kuvitellaan hetken ajan, että pankkien tehtävänä ei olekaan myöntää luottoja ja ottaa vastaan talletuksia vaan valmistaa ja myydä makkaraa. Sitä valmistetaan kahdesta raaka-aineesta: lihasta, joka on kallista (15 €/kg), ja jauhoista, jotka ovat halpoja (1 €/kg). Makkarakilon valmistaminen vaatii kilon verran raaka-aineita. Valmistaja saa päättää tuotteidensa lihapitoisuuden. Jos asiakkaat ja viranomaiset eivät välitä, miltä makkara maistuu ja mistä se koostuu, valmistajilla voi kovan kilpailun vallitessa olla kannustin valmistaa kovinkin jauhoisia makkaroita.

Ennen syksyllä 2008 kärjistynyttä Suurta Globaalia Makkarakriisiä maailmanlaajuiset säännökset edellyttivät, että makkaran raaka-aineista ainoastaan hyvin pienen osan tarvitsi olla lihaa. Suomalaiset makkarat olivat keskimäärin selvästi vähimmäisvaatimuksia lihapitoisempia, mutta siltikin raaka-aineista keskimäärin vain noin 4,2 % oli lihaa ja 95,8 % jauhoja. Siten suomalaisen makkaran raaka-ainekustannukset kiloa kohti olivat ennen kriisiä keskimäärin 1,59 €/kg.

Globaali Makkarakriisi romahdutti luottamuksen kansainväliseen makkarateollisuuteen. Kriisin seurauksena elintarvikeviranomaiset tiukensivat kansainvälisiä makkaroiden lihapitoisuusvaatimuksia. Suomessa lihapitoisuus oli jo ennestään niin suuri, ettei valmistajilla ole ollut pakottavaa tarvetta sitä enää juuri kasvattaa. Lihan osuutta on kasvatettu keskimäärin 4,5 prosenttiin ja jauhojen osuutta vähennetty 95,5 prosenttiin. Tämänhetkiset raakaainekustannukset makkarakiloa kohti ovat siten 1,62 €/kg ja raakaainekustannusten kasvu verrattuna Globaalia Makkarakriisiä edeltäneeseen aikaan 3 senttiä/kg.

Jos valmistajat siirtävät kasvaneet raaka-ainekustannukset täysimääräisesti hintoihin, asiakkaat joutuvat maksamaan suomalaisesta makkarasta kolme senttiä enemmän kuin ennen sääntelyn kiristymistä.

Tässä vaiheessa monille lukijoista on jo ilmeistä, mitkä ovat tämän esimerkin vastineet pankkimaaailmassa: makkarat tarkoittavat pankkien myöntämiä luottoja, jotka valmistetaan (ts. rahoitetaan) pankin omistajien pankkiin sijoittamalla omilla varoilla (liha) sekä talletuksilla ja muulla velkamuotoisella varainhankinnalla (jauhot). Lihan hinta vastaa pankkien oman pääoman tyyppillistä tuottovaatimusta ennen finanssikriisiä ja jauhojen hinta velkamuotoisen varainhankinnan tämänhetkisiä mahdollisia keskimääräisiä kustannuksia suomalaiselle pankille (prosentteina).

Makkaran lihapitoisuus tarkoittaa pankin vakavaraisuutta eli tarkemmin omavaraisuutta ja elintarvikeviranomaisen asettama vähimmäislihapitoisuusvaatimus pankkien vähimmäisvakavaraisuusvaatimusta. Raaka-ainekustannukset vastaavat pankkien varainhankinnan keskimääräisiä kustannuksia ja kustannusten kasvu sääntelyn kiristymisen aiheuttamaa lainamarginaalien keskimääräistä kasvua korkopisteinä. Suuri Globaali Makkarakriisi tarkoittaa tietenkin vuonna 2008 kärjistänyttä globaalia finanssikriisiä.

Laskelmasta näemme, että sääntelyn kiristämistä edeltäneeseen aikaan verrattuna suomalaiset pankit ovat joutuneet hankkimaan vain vähän uutta pääomaa suhteessa taseisiinsa. Näin vakavaraisuusvaatimusten kiristymisen on osaltaan kasvattanut vain niukasti suomalaisten pankkien varainhankinnan keskimääräisiä kustannuksia (noin kolmella korkopisteellä) ja painetta kasvattaa asiakasluottojen korkomarginaaleja. Siten syitä pankkilainojen keskimääräisten marginaalien kasvuun tulee etsiä muualta kuin pankkien sääntelyn kiristymisestä.

Vaikka pankkisääntelyn kiristämisen vaikutukset lainamarginaalien keskimääräiseen kasvuun ovatkin Suomessa todennäköisesti pienet, joidenkin laina-asiakkaiden lainamarginaalit voivat toki kasvaa kiristyvän sääntelyn seurauksena selvästi esimerkissä arvioitua enemmän. Tämä koskee erityisesti kaikkein riskipitoisimpia PK-yrityksiä.

Mutta se on sitten jo toinen tarina. Sen voit lukea toisesta juuri julkaisemastani blogimerkinnästä.

KIRJOITTAJA

Jukka Vauhkonen toimii ekonomistina vakauspolitiikkatoimistossa.

[Jukka.Vauhkonen \(at\) bof.fi](mailto:Jukka.Vauhkonen@bof.fi)

AVAINSANAT:

- [Lainat](#)
- [Vakaus](#)